

Motion till riksdagen 2013/14:So214

av Eva Olofsson m.fl. (V)

Apoteket

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	4
4	Patientsäkerhet, kompetens och apotekens personal	4
5	Receptfria läkemedel i handeln.....	6
5.1	Fel- och överdosering av läkemedel.....	6
5.2	Skärpt kontroll.....	7
5.3	Tillstånd	7
6	Apoteket AB	8
6.1	Läkemedelspriserna.....	8
6.2	Distribution till öppenvårdsapotek	9
7	Insyn i apotekens brister och fel.....	9
8	Apotekens kunder	9
8.1	Alla måste kunna hitta sina mediciner	10
8.2	Ingen ska behöva avstå medicin av kostnadsskäl.....	11
9	Apoteksverksamhet på landsbygden	11

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en nationell kompetensplattform för apotekspersonal bör upprättas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett krav på att apoteksägarna ska dokumentera personalens kompetensutveckling lagfästs och att Läkemedelsverket bör få i uppdrag att följa upp att detta sker.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur verksamheten med recept och rådgivning kan säkras.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att listan över läkemedel som får säljas i butik bör ses över och utvärderas ur ett patientsäkerhetsperspektiv.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mindre läkemedelsförpackningar bör införas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör införas krav på bassortiment av läkemedel.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör ta över ansvaret för kontrollen av försäljningen av icke receptbelagda läkemedel.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör vara tillståndsplikt för försäljning av läkemedel i detaljhandeln.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att etableringstaket för Apoteket AB bör slopas och att Apoteket AB bör få i uppdrag att etablera nya apotek där det finns behov hos befolkningen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Apoteket AB bör få i uppdrag att utveckla ett samarbete med sjukvårdshuvudmännen för att öka tillgängligheten av farmaceutisk kompetens i vårdkedjan.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör ta över ansvaret för all upphandling av läkemedel.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör ta över ansvaret för all distribution och lagring av läkemedel.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör utredas hur offentlighets- och sekretesslagen behöver ändras för att tillgodose allmänhetens rätt till insyn vad gäller brister i apoteksverksamhet.¹
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör inleda en dialog med apoteksmarknadens aktörer för att förbättra för konsumenterna.

Fel! Okänt namn på

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kravet på högst 24 timmars leveranstid vid kundbeställning av receptbelagda läkemedel bör lagfästas.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kunden bör erbjudas expressleverans av läkemedlet till hemmet om inte 24-timmarsregeln kan hållas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över kreditprövningsvillkoren för läkemedel.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten att införa ett gemensamt kreditssystem för alla landets apotek bör övervägas.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att systemet med apoteksombud bör permanentas.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur landsbygden varaktigt ska garanteras tillgång till apoteksverksamhet med kompetent personal.

¹ Yrkande 13 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Den svenska läkemedelspolitiken borde utgå från att alla människor som vistas i Sverige ska ha rätt till den medicin de behöver och information om hur medicinen ska användas på rätt sätt. Detta ska vara oberoende av inkomst eller var i landet man bor. Tillgänglighet handlar om så mycket mer än antalet apotek per invånare. Möjligheten att få tag på de läkemedel man behöver ska aldrig styras av vilket landsting man bor i, vilken apoteksägare man har närmast eller om varan lagerhålls just där. Alla ska ha rätt till en säker och trygg läkemedelsanvändning genom opartisk och högkvalitativ medicinsk rådgivning av kompetent personal, oavsett om det gäller förskrivna eller receptfria läkemedel.

De förändringar som den borgerliga regeringen genomfört inom det svenska apotekssystemet de senaste åren har medfört stora brister i systemet och negativa effekter för allmänheten, vilket också tydligt framgått i debatten runt apoteksprivatiseringarna. Förändringarna är rent ideologiska och bygger på den felaktiga utgångspunkten att läkemedel i huvudsak är en detaljhandelsfråga och inte en del av en väl fungerande hälso- och sjukvård. Apoteket AB:s ensamrätt på försäljning av läkemedel har försvunnit, över 600 av 900 apotek har sålts ut och en mängd privata aktörer har dykt upp på den svenska apoteksmarknaden. Ett av huvudskälen sades vara att öka tillgängligheten till apotek genom att fler öppnas och öppettiderna förlängs. Det finns exempel på att så skett, men det är något som Apoteket AB med rätt direktiv självt hade kunnat göra eftersom vinstmarginalen var stor. Detta är i stället ett svepskäl för ett ideologiskt val som har fått flera negativa konsekvenser, som vi ska återkomma till i denna motion.

Norge avreglerade sin apoteksmarknad redan 2001 och det har lett till att tre stora affärskedjor helt dominerar den norska marknaden. Det är en utveckling som vi nu även ser i Sverige. Riskkapitalbolaget Priveq Investment, som sålt apotekskedjan Vårdapoteket till konkurrenten Hjärtat gjorde en dubblering av de satsade pengarna på mindre än tre år. Riskkapitalbolaget Segulah sålde den andra uppköpta apotekskedjan – Medstop, för nästan 1,5 miljarder kronor till ägarna av konkurrenten Kronans droghandel. Försäljningssumman ger ett genomsnittligt pris på knappt 23 miljoner – per apotek. Segulah varken vill eller kan berätta om hur stor vinsten blev eftersom regeringen hemligstämplat de enskilda försäljningssiffrorna. Samtidigt har de små apoteken svårt att klara konkurrensen med de stora kedjorna.

4 Patientsäkerhet, kompetens och apotekens personal

Sedan avregleringen av apotekssektorn har Farmaciförbundet varje år kartlagt arbetsmiljön genom en enkätundersökning bland sina medlemmar. Resultatet publiceras i förbundets Arbetsmiljöbarometer. Redan i 2011 års Arbetsmiljö-

Fel! Okänt namn på

barometer ser man en kraftigt försämrad arbetsmiljö för de anställda och i 2012 års barometer står det bl.a. följande:

Farmaciförbundets arbetsmiljöbarometer för år 2012 visar att personalen har fått betala ett mycket högt pris för omregleringen. Resultaten stöder också de undersökningar som visar att kundernas situation har försämrats på den omreglerade marknaden.

Resultaten i Arbetsmiljöbarometern 2013 pekar även den ut en rad allvarliga problem i arbetsmiljön. Stressnivån är hög och många vittnar om omfattande fysiska besvär och sömnsvårigheter. 75 procent av de svarande upplever arbetsmiljön som tuffare än för ett år sedan. Bara en tredjedel av de anställda skulle rekommendera andra att ta arbete i branschen eller hos den egna arbetsgivaren.

Oron för uppsägningar är också stor bland de anställda och den tar sig uttryck på två sätt. Det är dels en individuell oro för att inte orka med prestationskraven och därför riskera uppsägning, dels en oro för uppsägningar p.g.a. bristande lönsamhet.

Denna oro speglar tyvärr verkligheten. I dag genomför apotekskedjorna nedläggningar av apotek och slimmar personalstyrkan på andra enheter. Under det senaste året har 55 procent av de svarande varit med om nedskärningar av personalstyrkan på sin arbetsplats.

Bristerna i arbetsmiljön drabbar inte bara dem som arbetar på apotek, utan riskerar också att gå ut över konsumenterna och patientsäkerheten. Bland dem som arbetar med att ge råd om läkemedel anger över hälften att de inte har tid att ge bra individuell rådgivning.

Många apoteksanställda vittnar också om att det inte längre finns tid till att läsa in informationen om nya läkemedel. Eftersom personalens kompetens är läkemedelskonsumenternas trygghet bör det inrättas en nationell kompetensplattform så att apotekspersonalen kan hålla sig à jour inom läkemedelsområdet, med t.ex. Läkemedelsverket, ASAB, som huvudman. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För att ytterligare stärka kraven på kontinuerlig kompetensutveckling bör apoteksägarna få ett lagfäst krav på sig att dokumentera varje anställds fortgående kompetensutveckling och Läkemedelsverket bör få i uppdrag att följa upp att detta sker. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Apotekspersonal berättar om en alltmer stressad situation vid recepthantering. Det förekommer t.o.m. att apotekskedjor sätter tidsgränser för hur länge varje receptkund får ta eller att personalen åläggs att samtidigt marknadsföra egenvårdsprodukter. Hanteringen av recept och rådgivning måste prioriteras och hållas objektiv. Regeringen bör därför återkomma med ett förslag på hur verksamheten med recept och rådgivning ska säkras. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

5 Receptfria läkemedel i handeln

Det är viktigt att komma ihåg att läkemedel inte är vilken vara som helst utan är en del av hälso- och sjukvården. 2009 togs apotekets detaljhandelsmonopol bort och marknaden öppnades upp för privata företag som utifrån sina vinstintressen började påverka vår läkemedelsanvändning. Vänsterpartiet stödde inte förslaget när det behandlades i riksdagen och vi anser fortfarande att läkemedel i första hand ska säljas på apotek.

Ett tungt skäl för detta är att det på apotek finns utbildad och kunnig personal som kan ge rådgivning. Apotekspersonalen har även möjlighet att reagera när en person verkar överkonsumera ett läkemedel och informera om risker och ge råd om alternativ. Denna möjlighet till stöd saknas helt i dagligvaruhandeln.

Bristen på kunnig personal riskerar inte bara att öka missbruket av läkemedel utan innebär även risker i form av felaktig dosering och farliga läkemedelskombinationer. På apoteken finns farmaceuter som man kan ställa frågor till om man inte förstår anvisningarna eller diskutera med om vilka andra mediciner man använder. Personalen som säljer läkemedel i dagligvaruhandeln får inte ge råd eftersom de inte har denna kompetens. Men problemet gäller inte bara avsaknaden av rådgivning, utan risken är även stor för direkt felaktig rådgivning. I arbetet som serviceinriktad försäljare ingår det både att försöka svara på frågor från kunden och att försöka öka försäljningen. Detta skapar uppenbara hälsorisker.

5.1 Fel- och överdosering av läkemedel

När tillgängligheten till läkemedel ökar, ökar även läkemedelskonsumtionen. En befolkningsstudie gjord av Statens folkhälsoinstitut visar att 1,1 procent eller 65 000 personer mellan 16 och 64 år har problem med missbruk av läkemedel i Sverige i dag. I den missbruksutredning som kom 2011 slås det fast att antalet patienter med vård under diagnosen skadligt bruk/beroende beräknas till 13 000 unika patienter per år i hela riket.

Missbruk av receptfria läkemedel är vanligt förekommande bland både ungdomar och äldre. Inte minst är det flickor och kvinnor som hamnar i sådant missbruk och de läkemedel som i första hand missbrukas är smärtstillande preparat.

Med läkemedel i dagligvaruhandeln har exponeringen av läkemedel ökat. Näringsidkarna har naturligtvis som mål att maximera vinsten och använder de medel de får för att öka försäljningen. Läkemedelsreklamens syfte är att få människor att konsumera mer läkemedel, något som står i direkt konflikt med folkhälsan.

Att det finns en åldersgräns på 18 år i butikerna är bra, men vi vet av erfarenhet från försäljning av folköl och tobak att detta inte alltid får tillräcklig effekt. Det är troligt att tillgängligheten har ökat konsumtionen av läkemedel även bland ungdomar under 18 år.

Fel! Okänt namn på

Vidare sänder själva försäljningsplatsen viktiga signaler om vad det är för något man köper. Att gå in på ett apotek och handla är förknippat med känslan av att man köper just ett läkemedel, vilket i sin tur påverkar vår konsumtion och användning.

Läkemedel ska i första hand säljas på apotek. Listan över läkemedel som får säljas i butik bör ses över och utvärderas ur ett patientsäkerhetsperspektiv. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En överkonsumtion av läkemedel kan ge biverkningar och förgiftningar. För att komma tillrätta med överdosering bör läkemedel förpackas och säljas i mindre paket. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I dag finns det inget krav på butikerna som säljer receptfria läkemedel att de ska inneha ett bassortiment, något som är ett måste ur ett patientsäkerhetsperspektiv. Det finns exempelvis inget krav på att det måste finnas doser anpassade till både barn och vuxna. Detta riskerar att öka den felaktiga doseringen när konsumenten blir satt i en situation där man försöker anpassa ett läkemedel doserat för en vuxen till att passa ett barn. Det behöver därför införas krav på bassortiment av läkemedel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.2 Skärpt kontroll

I dag har kommunerna ansvar för att kontrollera efterlevnaden av regelverket men det fungerar inte bra. Missbruket av icke receptbelagda läkemedel har ökat, felrådgivning i butikerna förekommer och en stor andel av försäljningen är olaglig i meningen att butiken inte sökt tillstånd för att sälja läkemedel.

Vänsterpartiet anser att det är bättre att tillsynen helt sköts av staten, dvs. av Läkemedelsverket, som redan är den övergripande tillsynsmyndigheten. Den avgift som i dag tas ut från butikerna och går till kommunerna för denna kontrollverksamhet överförs då i stället till staten, vilket gör att detta inte behöver innebära någon ökad kostnad. Med Vänsterpartiets modell blir det bättre tillsyn och kontroll, vilket minskar risken för överkonsumtion och felaktig rådgivning vid inköp.

Med anledning av detta bör staten ta över ansvaret för kontroll av försäljningen av icke receptbelagda läkemedel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.3 Tillstånd

Receptfria läkemedel ute i handeln bör inte få säljas utan tillståndsprövning. I dag finns det enbart anmälningsplikt för de näringsidkare som säljer läkemedel. En fördel med ett krav på tillstånd vore att tillsynsmyndigheten redan innan försäljningen påbörjas ges tillfälle att göra en bedömning av näringsidkarens lämplighet att sälja läkemedel. Det skulle även bli möjligt att återkalla tillståndet om näringsidkaren inte följer reglerna, en åtgärd som inte är möjlig

Fel! Okänt namn på

i dag. Det bör därför vara tillståndsplikt för att sälja läkemedel i detaljhandel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Apoteket AB

Vänsterpartiet sade nej till avregleringen av Apoteket. Detta eftersom den innebar att man av marknadsideologiska skäl slog sönder ett välfungerade system med internationellt sett hög kostnadseffektivitet, säkerhet och kundnöjdhet.

För att gynna framväxten av de privata apoteken lade regeringen i samband med avregleringen en rad begränsningar på Apoteket AB. En begränsning är att bolaget inte får öppna fler apotek så länge deras marknadsandel är högre än 36 procent, vilket i praktiken innebär etableringsstopp.

Vänsterpartiet vill att staten även fortsättningsvis ska behålla och utveckla Apoteket AB samt ge företaget nya samhällsuppdrag. Vi anser att det nuvarande etableringstaket på 36 procent bör slopas och att Apoteket AB bör få i uppdrag att etablera nya apotek där det finns behov hos befolkningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet anser också att Apoteket AB bör få i uppdrag att utveckla ett samarbete med sjukvårdshuvudmännen för att öka tillgängligheten av farmaceutisk kompetens i vårdkedjan. Samarbetet ska syfta till att införa rutiner för läkemedelsgenomgång av patienter med många läkemedel inom särskilt boende, i hemtjänsten, på vårdcentraler och inom slutenvården. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.1 Läkemedelspriserna

Sverige byggde från 1970-talet upp ett av världens mest moderna, kostnadseffektiva och säkra apotekssystem. Eftersom staten upphandlade alla läkemedel centralt så hölls kostnaderna nere genom att inga mellanhänder kunde profitera på att förse apoteken med läkemedel. Systemet ledde därför till relativt låga priser på läkemedel för apotekens kunder, samtidigt som producenterna fick bra betalt. Det premierade produktion och utveckling av nya och allt bättre läkemedel.

Den borgerliga regeringen har i samband med avregleringen i praktiken betalat apotekskedjorna för att de ska öppna fler apotek. Detta genom att staten gav ägarna rätt att själva förhandla om inköpspriser för originalläkemedel (inklusive parallellimport). En stor del av läkemedelsmarknaden – ca två tredjedelar – har därmed försvunnit från det transparenta och kostnadseffektiva traditionella svenska prisregleringssystemet. Detta innebär att inköpsrabatten på dessa läkemedel – ca 500 miljoner kronor per år – nu tillfaller ägarna till apoteken och inte skattebetalarna. Resultatet har blivit högre priser för dessa läkemedel, något som staten får betala eftersom läkemedlen är subventionerade.

Vänsterpartiet vill återinföra den tidigare kostnadseffektiva modellen. I stället för att subventionera grossistkedjorna på apotekskundernas och skattebetalarnas bekostnad anser vi att staten bör ta över ansvaret för all upphandling av läkemedel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.2 Distribution till öppenvårdsapotek

Apoteksmarknaden kännetecknas av tydliga stordriftsfördelar vad gäller lagerföring, distribution, rabattförhandlingar med grossister och läkemedelsföretag samt it-kostnader. Dessa kostnader stiger nu efter hand som omregleringen vinner mark och i slutändan kommer detta att påverka prisnivån på läkemedel i landet. Det finns redan en statlig infrastrukturhållare inom läkemedelsområdet – Apotekets Service AB – som tillsammans med TLV kan handla upp dessa distributions- och lagertjänster från befintliga företag. Riksdagen röstade i år igenom ett förslag som innebär att Apoteket Service AB från 1 januari 2014 ombildas till en myndighet.

För att återta stordriftsfördelarna och minska leveransproblemen bör staten, genom den nya myndigheten, ta över ansvaret för all distribution och lagerföring av läkemedel till, i första hand, öppenvårdsapoteken. På sikt vill vi att även upphandlingar till landstingen ska skötas gemensamt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Insyn i apotekens brister och fel

Sveriges television genomförde förra året en granskning av Sveriges nya apoteksmarknad. En del av granskningen handlade om de inspektioner som Läkemedelsverket gör ute på apoteken. När SVT bad att få titta på inspektionsrapporterna fick man ut dokument där all information rörande felaktigheter och brister var sekretessbelagd och överstruken.

Det är förstås av stort allmänintresse att veta om en så viktig samhällsfunktion som apoteken fungerar väl och om det finns aktörer på marknaden som i stor omfattning missköter denna uppgift. Patientsäkerheten måste gå före företagets intresse av att inte förlora kunder. Det bör därför utredas hur offentlighets- och sekretesslagen behöver ändras för att tillgodose allmänhetens rätt till insyn vad gäller brister i apoteksverksamhet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Apotekens kunder

Det är ytterst viktigt att konsumenterna har högt förtroende för apoteket och känner sig trygga när de handlar läkemedel. Konsumentverket fick i uppdrag

Fel! Okänt namn på

av regeringen att följa och analysera vilka konsekvenserna av omregleringen blev för apoteksmarknaden. Slutredovisningen, som kom 2011, visar att konsumenternas känsla av trygghet när det gäller apoteksmarknaden generellt har försämrats efter omregleringen. Andelen som instämmer i påståenden om förtroende och trygghet är signifikant lägre 2011 än motsvarande andel vid 2008 års undersökning.

Apotekskunderna upplever flera försämringar på apoteksmarknaden efter omregleringen, och försämringarna har skett inom de områden som konsumenterna tycker är allra viktigast. Antalet konsumenter som ger apoteken ett positivt betyg har sjunkit från 95 procent före omregleringen till 77 procent. Konsumenter som uppger att de får vänta mer än 24 timmar för att få läkemedel de har fått på recept har ökat från 4 till 11 procent. Dessutom har konsumenterna fått lägre tilltro till både den information apoteken ger inför köp av läkemedel och apotekspersonalens kunnande. Konsumenternas syn på apotekslokalerna överlag har också blivit mer negativ.

Konsumentverket rekommenderar regeringen att inleda en dialog med apoteksmarknadens aktörer för att få till nödvändiga förbättringar för konsumenterna. De anser att dialogen bör innefatta förbättrad tillgång till personal med farmaceutisk kompetens, förköpsinformation och rådgivning inför köp av läkemedel samt tillgänglighet i och i anslutning till apotekslokalerna. Förslaget är bra, och därför bör regeringen snarast inleda en sådan dialog. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.1 Alla måste kunna hitta sina mediciner

Det har blivit allt vanligare att apotekets kunder får beskedet att det läkemedel som de ska hämta ut inte finns i lager, detta trots att det i dag finns fler apotek och fler försäljningsställen än tidigare. Den största orsaken till detta är att apoteken har mindre varulager. I Läkemedels- och apoteksutredningens delbetänkande (SOU 2012:75) föreslås flera åtgärder som gäller lagerhållning, reglering av leverans vid akuta behov, informationsskyldighet för apotekspersonal om läkemedel hos andra apotek och krav på gemensamma söksystem för alla apotek. Detta är frågor som Vänsterpartiet har uppmärksammat allt sedan avregleringen men som regeringen har blundat för.

Att det finns allt mindre lager av mediciner på apoteken ställer till stora problem för många människor. Vid socialutskottets hearing om apoteksmarknaden vittnade patient- och pensionärsorganisationer om hur deras medlemmar har drabbats hårt av denna försämrade tillgänglighet. När Apoteket AB drev samtliga apotek var det enkelt att ta fram information om vilket apotek som hade varan inne och hänvisa patienten dit. Efter avregleringen försvann den servicen eftersom apoteken av konkurrensskäl inte har tillgång till information om varandras lagerhållning.

För att komma till rätta med problemet har apoteksbranschen valt att tillsammans med LIF (branschorganisationen för de läkemedelsföretag i Sverige som forskar och bedriver utveckling av läkemedel) upprätta en sökfunktion för att kunna se vilka apotek som har vilka mediciner.

Även regeringen har nu uppmärksammat denna problematik och meddelar att arbetet med ett gemensamt söksystem för alla apotek ska påbörjas och planeras vara på plats under första halvåret 2014. För att se om systemet verkligen lever upp till kundernas behov är det dock viktigt att arbetet följs upp och utvärderas.

Ett annat problem som lett till försämrade tillgänglighet till rätt läkemedel är att apoteken alltför ofta inte klarar 24-timmarsregeln. Apotekets skyldigheter gentemot kunden regleras i dag bl.a. i en förordning som säger att kunden ska få sitt läkemedel inom 24 timmar efter att det efterfrågas. Undersökningar gjorda i början av 2011 visar att inget av de sju största apoteksföretagen vid alla tillfällen klarar 24-timmarsregeln. Det räcker emellertid inte att rikta kravet enbart mot apoteken då de är beroende av leveranser från grossisterna.

För att komma till rätta med problemet anser Vänsterpartiet att kravet på högst 24 timmars leveranstid vid kundbeställning av receptbelagda läkemedel bör lagfästas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet anser också att apoteket ska erbjuda kunden expressleverans av läkemedlet till hemmet om inte 24-timmarsregeln kan hållas, med kostnadsansvaret hos den aktör som orsakat förseningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.2 Ingen ska behöva avstå medicin av kostnadsskäl

Ingen ska behöva avstå från läkemedel de behöver för att de inte har råd. För några år sedan var det ca 80 000 personer i Sverige som inte hade möjlighet att ta ut sina läkemedel och mörkertalet kan vara stort. Vänsterpartiet ser läkemedel som en del av hälso- och sjukvården och därmed också en rättighet. Regeringen bör se över kreditprövningsvillkoren för läkemedel så att ingen ska behöva avstå från sina mediciner av ekonomiska skäl. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I dag har varje företag på apoteksmarknaden ett eget creditsystem. Detta innebär att läkemedelskonsumenten måste gå igenom en ny kreditprövning vid inköp hos olika apotekskedjor. Detta ställer till stora problem för många människor, inte minst för många äldre med låg pension och stort läkemedelsbehov. För att underlätta för kunden att få sin medicin så snabbt som möjligt bör möjligheten att införa ett gemensamt creditsystem för alla landets apotek övervägas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9 Apoteksverksamhet på landsbygden

Tidigare hade Apoteket AB ett rikstäckande ansvar, men det försvann i och med avregleringen. Apoteket AB gavs endast ett tillfälligt åtagande att upprätthålla verksamhet med runt 750 apoteksombud runtom i landet, alltså ser-

Fel! Okänt namn på

vice i exempelvis livsmedelsbutiker. Förra året förlängde regeringen detta åtagande till 1 juli 2015.

Apoteken och apoteksombuden på små orter spelar en mycket viktig roll för tillgängligheten till läkemedel i hela landet. Avreglering har inneburit att servicen på landsbygden har försämrats. För att på lång sikt garantera en bra service även på landsbygden bör Apoteket AB få i uppdrag att permanenta systemet med apoteksombud. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vid avregleringen slöts också avtal gällande 110 apotek på landsbygden som köptes upp av vinstdrivande apotekskedjor. I avtalet ingick det att dessa apotek inte fick läggas ned före utgången av mars i år. För att uppmuntra kedjorna att fortsätta bedriva verksamhet på landsbygden även efter mars månads slut införde regeringen ett branschstöd på 20 miljoner kronor.

Vänsterpartiet anser inte att detta är en långsiktig och hållbar lösning. Vi föreslår i stället en modell liknande det glesbygdssstöd som finns i Norge, där man tar ut en liten avgift (under en procent) av alla apotek som sedan fördelas till apotek i glesbygd som har lönsamhetsproblem. Ett sådant stöd ger ingen ökad kostnad för staten.

Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag på hur landsbygden varaktigt ska garanteras tillgång till apoteksverksamhet med kompetent personal. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 25 september 2013

Eva Olofsson (V)

Bengt Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Lena Olsson (V)

Marianne Berg (V)

Lars Ohly (V)

Mia Sydow Mölleby (V)